

ΕΥΒΟΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 29

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΝΤΡΕΑΣ ΖΩΝΤΟΣ

ΧΑΛΚΙΔΑ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1944

ΚΡΙΣΕΙΣ - ΓΕΓΟΝΟΤΑ - ΣΧΟΛΙΑ

Ἡνωμένα Μικαρονοποιεῖα τοῦ λόγου

Ἀπό τὴν Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας τοῦ σύγχρονου νεοέλληνα «κριτικοῦ, ποιητῆ καὶ λογοτέχνη» Γυμνασιάρχῃ κυρίου Ἰωάννου Μ. Παναγιωτοπούλου: «...Οἱ ἀληθεῖς ποιηταὶ καθίστανται ὁσημέραι σπανιώτεροι, ὁ δὲ ποιητικὸς λόγος, ἐκτρέπόμενος εἰς τὴν πεζολογίαν ἢ ἀποπειρώμενος ἐξ ἀντιθέτου νὰ ἀνυψωθῆ εἰς ὑπερβατικὰς καὶ ἀφηρημένας συλλήψεις, τῶν ὁποίων προσήκουσα ἑκφρασις θὰ ἦτο ὁ ρυθμὸς τῆς μουσικῆς μᾶλλον ἢ ὁ ἐντεχνος λόγος, καταναλισκόμενος δ' ἀπ' ἐτέρου εἰς ἀναζητήσεις λεπτοτάτων καὶ πολυμόρφων συναισθηματικῶν καταστάσεων, εἰς ἐπιδιώξιν θορυβώδους πρωτοτυπίας καὶ εἰς ἀσθηματικὴν παρακολούθησιν ἀλλεπαλλήλων ἐσωτερικῶν ἀντιράσεων καὶ ὑποσυνειδήτων κραδασμῶν θέτει ἀπ' ἑαυτοῦ τὸ πρόβλημα τῆς δυνατότητος τῆς ὑπάρξεώς του ὑπὸ τοὺς δημιουργηθέντας ὅρους. Κριτικοὶ καὶ αἰσθητικοὶ προσδλέπουσι δυσπίστως καὶ οἰοῦναι περιδεῶς τὴν σύγχρονον ἐξέλιξιν τοῦ ποιητικοῦ λόγου».

Καὶ ὁ ταριχευμένος αὐτὸς μικαρονόμος «τοῦ καθαρῆς λόγου» ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ κρίνει καὶ νὰ κατατάξῃ τοὺς νεοέλληνας λογοτέχνες, τῶν ὁποίων τὴ γλῶσσα—τὴ ζωντανὰ Ἑθνικὴ—οὔτε καταδέχεται, οὔτε νὰ τὴ γράφῃ κατέχει. Τὴ εὐήθεια πνεύματος!..

Ἡ στρουμπουλότης διὰ μέσου τῶν αἰώνων

Αὐτὴ ἡ χρυσόμυγα πάσης πνευματικῆς δρώμας—Μελᾶς, ξηπόλυσε πάλι τὸ χαρακτηριστικὸ δομητὸ του. Τραβήξαντάς τον ἡ δυσωδία τῆς γυναίκειας ξεγυμνωσιᾶς, πεταλούδησε πάνω ἀπὸ καιροῦς κι' ἀπὸ τόπους. Καὶ—εἶδος κουβάρας σκαραβαίου τοῦ ἱεροῦ—κύλησε ἀναμεταξύ μας τὸν τόμο. «Τέχνη καὶ Ζωὴ» ἐφημιστικὰ τὸν ἐπίγραφε κατὰ τὸν τρόπο τοῦ «χάρτου ὑγείας». Καὶ ἡ συζήτησις ἀναψε: Στρουμπουλή ἢ σπαθάτη; Ποιὸ εἶδος γυναίκας τ ρ α β α ε ι; Μὲ πληθωρικοῦ, γλωτοῦς; (ἀπλοσεξουαλικά: κ α π ο ὄ λ ι α..)

ἢ μὲ στήθη παρθενικά καὶ ὀρθά; Λίγνη καὶ θερμὴ σὰν Φελάχισσα ἢ ἀγνή καὶ ντροπαλὴ σὰν τὴ Χλόη; (1) Ζουμερὴ ἢ στεγνὴ; Διδανάτη ἢ σουμιέδικη; Χα!..

Κι' ὅλ' οὐτά—τὰ χρυσοτυλιγμένα ἀκάθαρτα—κάτω ἀπὸ τὴν αὐταπάτην του ὅτι μᾶς κάνει φιλολογία ὁ ἄνθρωπος. Τὶ κυνικὴ ἀθωότης!...

Ἡ πηροία τοῦ ἡλίου

«Ὁριζόντιο» Ἀθηναϊκὸ περιοδικὸ ῥωτάει τοῦ ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ λογοτέχνες, πῶς γράφουν (ἴσως γιὰ νὰ μάθουμε ἐὰν ἐχτός ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὰ...πόδια χρησιμοποιοῦν, οἱ ἄνθρωποι, καὶ τίποτ' ἄλλο). Καὶ οἱ ἐρωτώμενοι ἀπαντᾶνε μὲ τ' ἀράδαισμα διαφόρων τρόπων, προτιμήσεων καὶ γούστων.

Μέσα στίς πρῶτες ἀπαντήσεις ξεχωρίζουμε τὴν χαριτωμένη ἀπάντησιν μιᾶς κυρίας, ἀπὸ τὴν ὁποία μαθαίνουμε πολλὰ τερπνά κι' ὠραία πράγματα.

Γράφει, λοιπόν, ἡ καλλὴ ἑλληνίδι συγγραφεῖς.

..«Γράφω πάντα τὰ πρωῖνά σηκώνουμι στίς 5 1)2 μὲ 6. Κάνω ἓνα γύρω στὸν κήπο κυττάζοντας τοῦτο ἢ τ' ἄλλο. Μὰ διὰν ἔχω κέρι γιὰ γράψιμο δὲν χρονοτριβῶ. Ὁ κήπος ἢ μᾶλλον ἡ κηπουρικὴ εἶναι ἓνας ἀκαταμάχητος γόης!.. «μετὰ τὴν περιδιάβασιν» τοῦ κήπου ξαναγυρνῶ καὶ πέρτω στὸ κρεβάτι. ὅπου καὶ γράφω δυθισμένη ἐπὶ ὥρες χωρὶς νὰ σταματῶ καὶ μόνο ἀπὸ τὴ πορεία τοῦ ἡλίου πάνω στὸ κρεβάτι (τοῦ κρεβατιοῦ τῆς) ὑπορῶ νὰ μαντέψω τὴ ὥρα εἶναι»

Φιντασθῆτε τώρα τὴν κυρία Ἑλλη Ἀλεξίου χωρὶς κήπο (ἢ μᾶλλον κηπουρικὴ) καὶ χωρὶς...περιβόλι.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ πάρα πάνω βαθυστόχαστα συνιστοῦμι σ' ἔλους τοὺς νέους λογοτέχνες τὴν πλήρη ἐκμάθησιν τῆς κηπουρικῆς, τὴν προμήθεια φαρμάκων κατὰ τῆς νευτιάσεως, (τῶν ὁποίων θὰ κάνουν χρῆσιν διὰν γράφουνε πάνω στὰ κρεβάτια τους καὶ τοὺς πιάνει ζαλάδα) κι' ἐνός: (συνέχεια στὴν 8η σελίδα)

1) Ἀδιάφορο ἂν δὲν εἴμαστε Δάφνηδες μετὰ ἄλλὰ Σάτυροι.

ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

21 ΜΑΪΟΥ 1864

ΑΝΤΡΕΑ ΖΩΝΤΟΥ

Δ') Ήρθε και η σειρά μας να μπούμε στον κήπο. Το υπαίθριο αυτό ιερό της θείας τέχνης. Στην άριστη γωνιά του κήπου βρίσκονται όλες οι μούσες σε γλυφτά καλλιτεχνήματα και διάφορα άλλα έργα. Δεξιά στο βάθος το μεγάλο μαρμάρينو τραπέζι, που ο Αυτοκράτορας έπαιρνε κάθε πρωί τον καφέ του. Και πάνω από το τραπέζι στηλωμένες καλλιτεχνικά οι άρπεις του Αιόλου—τά άερινα όργανα. Λίγο πιο κάτω το γεμάτο έκφραση και πόνο γλυφτό έργο του Γερμανού γλύπτη Χέτερ «Ο Άχιλλεύς θνήσκων» με τό βέλος στη φτέρνα. Το έργο αυτό είναι ένα τέτοιο άριστούργημα, που και ο πειδ ά γρικός άν περάση από μπρός του και τό ίδει δέν θά είναι δυνατόν παρά να σταματήσει με θαυμασμό και να πάση και αυτός την ίδια έκφραση του θνήσκοντος μυθικού ήρωα. Πειδ μπροστά βρίσκεται τό άριστούργημα του Φρίτσε Χοϊνέμα «ή Φρόνη» μπροστά στους δικαστές της, λίγο κακοποιημένη από Σενεγαλέζους, που κατά τό 1916—1918 εστρατωνίζοντο εκεί. Στο τέλος του κήπου βρίσκεται, σε τεράστιες διαστάσεις, γάλκινος «ή Άχιλλεύς έν Θριάμβω» με πλήρη πολεμική έξάρτηση, στην όποιαν την πρώτη θέσι κατέχουν ή άσπια και τό δορυ. Το δημιούργημα αυτό είναι του Γερμανού Χάινε Γόιτε. Ο κήπος τ Ανακτόρου είναι φυσικά άμφιθεατρικός. Στις πρώτες του σειρές βρίσκεται τό άγαγμάτι τό Λόρδου Βύρωνος και στί μέσον τό *άγαγμα της Έλισάβετ. Στην ίδια θέσι ήταν στήμενο άλλοτε, τό άγαγμα του Χάινε, που ο Καίζερ τό μετέφερε στό Βερολίνο. Οι κακές γλώσσες, μάλιστα, λένε πως αυτό τό έκανε ο Αυτοκράτωρ από αντιπάθεια προς τόν Γερμανοεβραϊόν αυτόν συγγραφέα, ο όποιος τόλησε μιά φορά να γράψη κατά τών Χοεντζόλερ.

Ο ήλιος βασιλεύει και τό πικρό σκοτάδι π' άπλώνεται γύρω μας άναγκάζει να βγούμε από τό δάσος του Παλατιού. Ο έπόπιης του μας προσφέρει μιά έξίσσια άνθοδέση από τά ωραιότερα λουλούδια του άνακτορικού κήπου. Το σφίγγουμε θερμά τό χέρι, τόν εύχριστοδμε έγκάρδια για τήν ύποδοχη, που μας έκανε, τόν καλονυχίζουμε και περιάμε από τό διπλανό βοηθητικό μεγάλο κτίριο, που άλλοτε έστεγάζοντο οι διάφορες ύπηρεσίες τ Ανακτόρου, και τελευταία τό Γαλλικό Νοσοκομείο, κι έπιστρέφουμε από τόν ίδιο όρόμο, νύχτα, στό Πέραμα, που ή βάρκα μας προσμένει.

Η βασίλισσα της νύχτας σελήνη άπλώνεται γύρω στα βουνά και τό πέλαγο, τό κουπί μας δουλεύει και με τό τρελλό της νεράιδας τραγούδισμα, φιάνουμε στην Κόντρα—Φούσα, έξαγνισμένο, γιωμάτοι καλωσύνη, ένθουσιασμό και χαρά, για τούς θησαυρούς τούς καλλιτεχνικούς π' άντίκρυσαν τά μάτια μας, και τις φυσικές όμορφιές του Γαστουριού, που μας κέρδισαν τόν νούν και την ψυχή μας, και που

ποτέ—μά ποτέ—δέν θά τούς ξεχάσουμε.

Αυγή Κυριακής: ή καμπάνα τ' Άγιου Σπυρίδωνα σημαίνει, καλώντας τούς πιστούς στην έκκλησία. Μπαίνω άπ τούς πρώτους, θυμούμενος νοσταγλικά τή Ζάκυνθο και τούς σίχους του Γσακασιάνου της. «Γής Κυριακής τό ξύπνημα με λυώνει με τρελλαίνει να κόβω γιούλια «όλόμπλαβα» κι ο Άγιος να ση- [μάνει].

Η τετραφωνία και τ' άρμόνι είναι κάτι, που σε συναρπάζει. Σ' άντίθεση με τούς άμανέδες που τραγουδάνε στις περισσότερες Έλληνικές Εκκλησίες και διώχνουν κόσμο, άντι να τραβάνε.

Φεύγοντας από την Έκκλησία παρακολουθούμε με κομόρι την προπόνηση τών άθλητών, που γίνεται στην κεντρική πλατεία. Στη Κέρκυρα βρίσκονται δύο Γυμναστικοί Σύλλογοι ο ένας τών «Πληθειών» και ο άλλος τών «Πατρικίων». Όλη ή νεολαία του νηριού δείχνει έξαιρετική προτίμησι στο κρίκετ, που τό παίζουν έδώ σπουδαία και με τά καλλίτερα άποτελέσματα. Μανιώδεις ξένοι ναύτες, που παίζουν τό παιχνίδι αυτό κατά τας όλιγοώρους έξόδους των από τά διάφορα καράβια, τις τρώνε τακτικώτατα από τούς Κερκυραίους.

Η πόλις έχει και δύο προσκοπικές ομάδες σε δράσι. Το κρίκετ, που παρακολουθήσαμε μ ένδιαφέρον, έληξε και κατεβαίνουμε για τόν περίπατο του κονονιού. Τ άπόγιωμα μουντό, με τά μολυβένια σύννεφο και τις ψιχαλιές του, φθάνει στό σημείο να ένοχλεί τις θελκτικές άτίθιδες, που παίρνουν τόν περίπατό τους.

Στό όρόμο συναντάμε πολλές ώρατες χωρικές με τις θαυμάσιες τοπικές ένδυμασίες τους, και τά πυρομοιώδη στρογγυλά του κεφαλιού «μπουμπάρια» που μοιάζουν με μεγάλα κόσκινα—ντόπιες χιενισιές—που οι χωρικές ιδιαίτερα τις έπιμελούνται.

Έπιστρέφουμε από τόν περίπατο ένωρίς στη «Χώρα» γιατί θέλουμε να παρακολουθήσουμε την συναυλία, που δίνει στο Δημοτικό Θέατρο ή «Διοικητική Επιτροπή της Φιλαρμονικής Έταιρίας», που είχε και την καλωσύνη να στείλη στο ξενοδοχείο μας μιά τιμητική πρόσκλησι για μας.

Η όρχήστρα, που άποτελείται από 52 όργανα, έκτελεί ένα πλούσιο πρόγραμμα, με τέτοια μάλιστα άπόδοσι που σε κάνει να ζηλεύεις τόν τόπο αυτό και να κόμαρώνεις τούς προνοιούχους Κερκυραίους μουσικούς. Έυγε Κέρκυρα, που έχεις τό προνόμιο να τροφοδοτείς μουσικούς, όλην την λοιπήν Έλλάδα και να χεις μασέστρους, που να τιμάνε τό Έλληνικό όνομα και στα ξένα.

Κι έπειδή ο λόγος έδώ γίνεται για μουσική και θέατρο, άς σημειωθή πως τό Δημοτικό Θέατρο του νησιού, που είναι ένα καμάρι άληθινό του τόπου, άρχίζει να ρυπαίνεται και πρέπει να προληφθή ή καταστροφή του, δια μιάς γενικής έπισκευής, μήπως

Οι νέοι μας

Καύμοε (Στόν πατέρα μου)

Ξορνανθίσαν οι κπιγκόνιες στην αύλη,
ή γλυσίνα δροσοούζει τούς άνθους της
κι ή μικρή τριανταφυλλιά σου κάθε αύγή
ψιθυρίζει στη δροσοούλα τούς καύμούς της.

Φούντώσε χλωρή ή κληματαριά,
στά φυλλώματα γλυστράει τό φεγγάρι
και στίς άσποης πασχαλιάς μας τά κλαριά
σκόρπισον οι άνθροι μαργαριτάρι.

Τώρα που έστησε ή μέλισσα ξανά
τόν τρελλό χορό της στα λουλούδια
και τ' άηδόνι στα φυλλώματα γιρνά
και μεθάει από τά ίδια του τραγουδία

δέν θυμήθη ή άσυλλογιστη χαρά
τη μι ρούλα μας φωλιά μέσα στα κρίνα
ή τή έσπασε τ άγέρι τά φτερά,
όταν χαρωπή να έρθη έκίλα :

Και ρωτάω τούς άνθους και τά πουλιά
για ή έσύ δέν είσαι δώ να σε ρωτήσω.
Και ρωτάω άν στη μικρούλα μας φωλιά
πάι τή χαρά θά συναντήσω.

Μά τό νοιώθω άπ' τή δροσής τούς σταλλαγμούς
άπ τούς ίσκιους που γυρνάν στην κάμαρή σου
κι άπ' τής βρύσης τούς άτέλειωτους λυγμούς
πως την πήρες φεύγοντας μαζί σου.

2)7)42

Έλευθερία Γκ.

Ο τ α ν . . .

Σάν φύγουν όλα αυτά κι έρθουν καιροί μ' άστρα μαλλιά,
και στο κεφάλι ξεχρηθούν τών γηραιών τά χιόνια,
γοργά ή άργά θ' άρθουν ξανά στί νού μας τά παλιά,
τά ξένοιαστα και γιορτερά, τά παιδικά μας χρόνια...

Κι όταν βουβά στη μοναξιά, ούδ δάκρυα κλάδων,
ή μες στί κόσμον τις χαρές και στίς ζωής τά χιόνια,
τά περασμένα στην ψυχή θ' άρθουν να σου μιλούν,
και να σου τραγουδούν γλυκά, τά παιδικά σου βράδια...

Κι άν μιά φορά, πίο δυνατά, μονάχη σου θά κλαίς,
κι άπ την καρδιά σου την φτώγη, βαθειά τόν πόνο νοιώσεις,
ξαναθυμήσον τά παλιά... Γονατιστός πολλές
φορές σ' έλάττω: Γιατί; που πιά; θά μετανοιώσης!...

Κάδμος—Φαίδιμος

Μη με θυμάσαι

Μη με θυμάσαι... μη με σκέφτεσαι
δέν είμαι πιά κυρά στα κάλη
κι άς ήτανε τά δόντια μου σμαράγδινα
... τα χείλια μου κοράλλι.

Μη με θυμάσαι... μη σκέφτεσαι
μη νοσταγείς τό σώμα μου για κρίνο μυρωμένο
... πληγώθηκα κι ο πόνος μου τό μάθησε
και τώκαμε, φυλλάκι ήτρινό και μαρμαμένο!

Πηγή Άρεθουσας

πειδ ύστερα είναι άργό και να χρειάζονται τόσα πολλά, που να μη μπορεί να γίνη λόγος για γενική έπισκευή. Άς σημειωθή ακόμα πως ή Σερβική Σκουφίνα (ή βουλή) έδώ στεγάστηκε (στο Δημοτικό Θέατρο) κατά τό 1916—18 που—όπως και άλλοο σημειώσαμε—ή Σερβική Κυβέρνησις και ο Σερβικός στρατός, στην υπερελληνική Κέρκυρα βρήκαν φιλοξενία, μετά τό προσωρινό της Πατρίδος των χάσιμο.

Άφοι είδαμε κι έθαυμάσαμεν όλα τ' άξιοθέατα της Κέρκυρας μέρη, αισθανόμαστε κάποιο βάρος στη ψυχή μας, να μη περάσουμε και να ρίξοι με μιά ματιά και από τό ίδρυμα τών άποκλήρων: Το τρελλοκομείο, που κλεί μέσα του τόσες έυστυχιμένες ύπάρξεις. Λέγοντας στο θρωρό την ιδιότητά μας, εύχαρίστως μας αφήνει πρωί να μπούμε στο κ' τάστημα που έχει για τροφίμους του 380 διανοητικώς άνάπηρους: 140 γυναίκες, 3 παππάδες, 2 γιατρούς, 5 δασκάλους, 5 δημοσίους ύπαλλήλους, 3 δικηγόρους, 2 ήθοποιούς, 4 καθηγητές, 1 μουσικό, 2 φαρμακοποιούς, 4 φοιτητές, πολλούς μετανάστες, από την Αμερική, και διάφορους άλλους, που άνιπροσωπεύουν όλα τά έπαγγέλματα. Άπό τού 380 οι 70 είναι μανιακοί και οι άλλοι βρίσκονται σε διάφορο στάδια της φρικτής άρρώστειας των. Τόν περασμένο χρόνο βγήκαν τέλεια καλά 7 και άλλοι 15 με βελτιωμένη την κατάστασί τους. Στόν διευθεντήν—ιατρόν του Ίδούματος έκφράζομε την επιθυμία μας να έλθωμε σ έπαφή άπ εύθείας με τόν κόσμο αυτό, έτσι για τόν σχηματισμό μιάς προσωπικής άντιλήψεως. Προθυμος ο προϊστάμενος, φωνάζει άμέσως από τόν διάδρομο τόν τρόφιμο Δημ. Μαυραγιάννη, που μας πλησιάζει εύγενέστατα και μας καλοσωρίζει, μας μιλάει έτσι που άρχίζω να πιστεύω πως ή άνθρωπος αυτό άδικα βρίσκεται έδώ και πως ή θέσι του είναι έξω στην κοινωνία. Δέν φτάνουμε όμως να όλοκληρώσουμε τόν συλλογισμό μας αυτό που άρχίζει ή... τρέλλα του. «Είς την θέσιν αυτήν κύριε βρίσκομαι 20 όλόκληρα χρόνια άμισθος, σας παρακαλώ πολύ, τώρα που θά πάτε κάτω να ύψοσετε φωνή διομαρτυρίας για λογαριασμό μου Είμαι καιρός να γίνη μιά όριστική τοποθέτησί μου για να μπορέσω κι έγώ με τόν μισθό μου να βγάλω κανένα σύγραμμα από τά 5 που έχω γράψει. Σας παρακαλώ ακόμη να μη λησμονήσετε να μου στείλετε και δυό λεξικά». Τι άλλο μπορούσαμε να κάνουμε παρά να του τό ύποσχεθούμε: Ο γιατρός μας οδηγεί τώρα στους γυναικείους θαλάμους. Στόν πρώτο θάλαμο ξεχωρίζει μιά μεμπεκά 80 χρόνων με σιέτρητους πολύχρωμους φιόγκους στο κεφάλι και πολύ κοντά φουστανάκια. «Είμαι 16 χρόνων, έμένα που με βλέπετε, μας λέει, και μένω ακόμα άνύπαντη». Της εύχόμαστε γρήγορα να καλοπαντρευτεί με τό χάρο για να ήουχάση τό δυστυχισμένο πλάσμα από τό μαρτύριο του. Περνάμε στο μαγειρεία, που πολλές άρρωστες βοηθούν τό προσωπικό, στόν καθαρισμό κρεμμυδιών. Μιά άπ' αυτές, δασκάλα, σηκώνεται άπάνω ξαφνισμένη και κάνει κάτι κινήσει, σαν να θέλει να μας περιποιηθή. Γής πέφτει, όμως, τό μαχαίρι από τά χερια και συνεσταλμένη για τή συμφορά της, κάθεται κάτω.

Άντρέας Ζώντος
(Συνέχεια στο προσεχές)

“ΕΥΒΟΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ίδιοκτήτης: ΑΝΤΡΕΑΣ ΖΩΝΤΟΣ
Κατοικία: Κώσου 33

Γραφείον - Τυπογραφείον: Άγγελή 26
Τηλέφωνον: 5-55 — ΧΑΛΚΙΔΑ
Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Κ. ΣΥΛΙΒΟΣ
Όδός Άποστόλη 1

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έτησία Δρχ. 12.000.000.—Έξάμηνος Δραχ. 6.000.000.
Γιά Δήμους, Κοινότητες, Τράπεζες και διάφο-
ρους οργανισμούς: έτησία Δρχ. 24.000.000

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑΝ

Τά χειρόγραφα δέν έπιστρέφονται.
Συνδρομές και Καταχωρήσεις προπληρώνονται.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ—ΕΠΙΤΑΓΕΣ—ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ κλπ.

Πρός τόν κ. Άντρέαν Ζώντον—Χαλκίδα
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ Δραχ. 1.000.000

Χ τ έ ε

Της γυναίκειας μορφής σου η δροσερή ομορφάδα γιομώνει τους στενούς χώρους των περασμένων νεανικών χρόνων μου. Κι' η λυγρή κορμοστασία της αιώνιας ήβης σου προβάλλει, χρυσο ανθοστήλι, και παρασιτέκει στο ανοιχτό και κίτρινομένο βιβλίο μου: Τα πυρόβαφα κουρασμένα μάτια μου στρέφουν και χαϊδεύουν τη μνήμη σου με στοργη κι' αγάπη μαζί.

Όμως της καρδιάς μου οι χτύποι αντιλαλούν στο είναι μου ρυθμικοί και γαλήνιοι.

Το συγκινητικό και διαβατάριο σονέτο μας, μικρή μου, δε δύναμαι να το ζω πια. Το σφαλίξαν οι στεναγμοί και τ' άδρασα, κι' η βιαστική του φεβγαλέου χρόνου πορεία το παρέσυρε χωρίς ελπίδα επιστροφής...Χωρίς ανάγκη επίσιροφής...

Τα πυρόβαφα κουρασμένα μάτια μου στρέφουν και χαϊδεύουν τη ξανθή μνήμη σου με στοργη. Με στοργη κι' αγάπη μαζί.

Όμως της καρδιάς μου οι σιγαλινοί χτύποι αντιλαλούν στο είναι μου ρυθμικοί και γαλήνιοι.

(απ' τη σύλογη «Γλόροι»)

Δευτέρης Πορτοκάλογλου

«Της μοναξιάς μου τ'ά λόγια»

Είπες:

«Τόν αγαπημένο μου τόν θέλω απόλυτα δικό μου.....
Σκλάβο μου...»

Και σκέφτηκα:

Πώς δάταν προτιμότερο η αγάπη της γυναίκας για τόν άντρα να μ'ην πέρνει την έξνοια της σκλαβιάς, π' αναστατώνει τη φιλελεύθερη κι' ανεξάρτητη φύση του, μ' αλλά: Άγάπη ήσυχη, χωρίς πάθη, αγάπη δυναία με την πνοή του ζεφυρού όταν χαϊδεύει τόν Αίγαίο. Μιά τέτοια αγάπη σκλαβώνει μυστικά τόν άντρα. Αντίθετα η άλλη τόν κάνει ν' αποζητά τη φυγή και τη λύτρωση απ' τ'α δεσμά, σαν τόν σκλαβωμένο αγριοπούλι π' όνειροπολεί τούς γαλάσιους όρίζοντες και τούς καταπράσινους κάμπους....

Περσεύς Άθηνάιος

Ο Έλληνικός Στίχος

Έρωτικό

Δεμένο μ' έχει ό έρωτας
με δυνατά πολύ σκοιινιά
και σαν τόν ζόρικο σκυλί
με σέρνει μπρός και πίσω,
κι' αν τόσο τόν έχορεύομαι
για τή μεγάλη του άπονια
μά πάλι λέω χωρίς αυτόν
πώς δέν μπορώ να ζήσω.

† Μ. Μαλακάσης

Είσα ι

Είς' όλη ένα όνειρο γλυκό
—γλυκό όλοκληρωμένο
πυύκο πυκνό, όλόδροσο
κι' άηδόνι μαγεμένο!

Βουνού κορφή περήφανη
κι' άστέρειυτη πηγή γιωμάτη
άπό δροσιά τού γάργαρου—
νερού. Βουνήσια πέρδικα πλουμάτη.

Είς' όλη ένα όνειρο γλυκό
—γλυκό παραμυθένιο
με στήθη άλαβάστρινα
και σώμα άγαλματένιο.

Παρηγορήτης άγγελος, της γής,
χωρίς κακία και μίσος,
τριαντάφυλλο Άπριλιάτικο
και μυρωμένος μίσχος.

Άντρέας Ζώντος

Μαραμπού*

Σκυφτός σ'ά ν' άφουγκράζομαι τή γή,
Σαχάρα μ'όγινε κι' ό λογιτόμος.
Τι να μου λέει ό ήερός χρησμός;
νοιώθω να με διαπερνάνε ρίγη.

*Όμως 'ντός μου σχέδιο να μπαρκάρω
για 'να Πόστο τέλεια 'χω στρωμένα
κι' άς τ'ά βλέπω τ'ά φτερά πεσμένα.
'Ικεσία τ'ά δάκρυα π' τή Σμαρά.

Τά όφραϊα ποδ κοιτάγαν μάτια
τι να δοθνε τώρα στη φυγή μου;
'μένα πάλι ανοίγεται η πληγή μου.
(τρόπος ν' άπαρτήσω τ'ά χαρτιά)

*Ίδιο Μαραμπού, για να κινήσω
τ'ά φτερά προσμένουνε τήν ώρα
κι' άς ανοίξουν δρόμο μέσ' τή μπόρα.
'Απ' τ' άκαίρη άς σ'ώσω τόν μισό.....

Νίκος Παπαγεωργόπουλος

* (Τό Μαραμπού είναι τόν μελαγχολικότερο και παθητικότερο πουλί τού κόσμου και ζεί στην Άφρική).

Κομάτι από γράμα

ΛΕ-ΝΑ.

.....Τα γαρούφαλα που μούστειλες, καλήμου,
Της αγάπηςσου κομέν' απ' τόν περβόλι,
Τ' άρώμα μου μεταδίνουν της ψυχήςσου.
Στο ποιήρι έτσι μπροστάμου ακουμπισμένα,
Σαν σκυφτα σ' άφτι μου ψιθυρίζουν,
Θυύλους του δάσου, τα παραπόνάσου.....

Φίλος Άδελος

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Θάλειας Καλλιγιάννη: «Η ΑΣΤΡΟΛΟΓΗ» Μυθιστόρημα — Άθήνα 1944

Η παλιά μου φίλη, η Κα Θάλεια Καλλιγιάννη, με τίμησε πάλι με τόν στόλισμο και τού νέου βιβλίου της, πού κι' αυτή τόν λέει μυθιστόρημα Πιλι λοιπόν «μυθιστόρημα»; Όλοι «μυθιστοριογράφοι» λοιπόν; Περίεργο είναι ότι η σύγχυση αυτή μες στις διάφορες τού καλλιτεχνικού λόγου μορφές, γίνεται όσο πλείο μεγάλη. Κι' όλοι μυθιστορήματα γράφουμε. Και τί; όχι έτσι ένα—ένα χωριστά και στί: ώρες του, παρά (κατά τόν υπόδειγμα ξένων μυθιστοριογράφων τρανών τού τέλου; τού περασμένου αιώνα) σειρές—σειρές άπ' αυτά, ένα είδος «τακίμια» σερίτσιών. Την άρχή (καλή ή κακή—άλλος λόγος) τήν έκαμε ό φίλος μου ό Καστανάκης σε μ'α, και τόν μιμηθήκαν άμέσως. Μά εκείός πού τόν κατάνησε θέαμα, χαρό Καλαματιανό και μαγκάνι, είναι ό άδιήγητος μας κι' άπύλωτος τού λόγου Μισοσιπιής, Καρχάτοη. Γι' αυτόν είναι τίποτα ένα μάτσο μυθιστορήματ' άντάμα. Στη «Φιλολογική Πρωτοχρονιά» τού 1943 διαβάζω λ. χάρη κι' αυτά: «Ό κ. Μ. Καρχάτοη, ύστερ' άπό τόν «Χαμένο Νησί» πού δημοσιεύτηκε στόν τελευτατό τόμο τής: «Ν. Ίνστιτάς» άρχισε τόν γράψιμο μιας μεγάλης σειράς μυθιστορημάτων, με τόν γενικό τίτλο «ό Κόσμος πού πεθαίνει» κ.λ.π. κ.λ.π. Έκτοτες, δέν ε'δα περιοδικό ή έμμημερίδα, πού να μ'ην κάθε τόσο άναγγέλνει (κάτω άπό γέενες τίτλων) νέες φουρνιές μυθιστορημάτων τού ίδιου. Δέν είναι ζήτημα ότι και εκείνα πού τέλειωσε (και είναι άπ' αυτά σωστοί στοίβοι) και τ' άλλι—πού όπως λέει—έχει άρχίσει, δέν είναι, όχι μόνο μυθιστορήματα νίπ, παρά ούδ' έχουν καμιά σκέση μ' εκείνα. Και είναι καμπανιές «δημοσιογραφικές» τόν πολύ, κοσμοσωτήρινα άναγνώσματα διωσυσδαστικά κάθε πλήξης. Μά άς είναι, άς είναι. "Α: έρθουμε ξανά στην «Αστρολόγη».

Στό προηγούμενο τών «Ευβ. Γρ.» μιλούντας για τόν «Βελουδένιο Κούκο» τού κ. Πιερίδη, είχα πεί μαζί μ' άλλα και τούτα: «Θά μπορούσα έδω να όνοματίσω τού κόσμου τ'ά σύγχρονα πρόσωπα—μάλιστα πολλά άπ' αυτά διαδόητα—πού παρουσιάζονται για «μυθιστοριογράφοι» και ρέστα, ένω δέν είναι παρά παραμυθάδες άνούσιοι, άναισθηματικοί ψευτολόγοι, ή Παρακαμπυλιώτες τού λόγου και μάλιστα τού κοσμοπολιτικού!»

Άν και δέν είναι ούτε τόν «Η Άστρολόγη» μυθιστόρημα, μ'α και η Κα Καλλιγιάννη τόν θέλει, άς

τό πούμε κι' έπει. Έτσι Δέν έχει σημασία άπό τήν άποψη πού θά κρένουμε τώρα.

Και είναι ένα «κ α λ ο γ ρ α μ έ ν ο» βιβλίο. Η συγγραφέισά του—παλαιάμαχη τού καλλιτεχνικού στίβου κι' αυτή—τόδωσε με τή γυναίκεια της άίστηση, λεπτολογημένο κι' άδρό. Είναι άποτέλεσμα άρρασίωσής της κι' αγάπης. Οι πλείο αξιόλογοι τύποι τού—οι ήρωισσές του—είναι τόν—λές—άπό μόνο γυναίκεια άταλότητα εύγενές ύλικό με τόν όποιο η Καλλιγιάννη, έπλασε τήν όρή μωρή τής γυναίκα, τής γυναίκα με γύρα τής τόν σελαγικό φωτοστέφανο τής φυσικής άρετής, εκείνης τής γαργαλισμένης σεμνιτήτας τών θηλυκών τούς έρώτων. Ό τύπος τής φωτοστίς άνω κι' άταραχα. Είναι έμμημερ' όττα τή γή. Και δέν είναι αύ ές, ή γυναίκα—μυστήριό τόν «πύρ, γυνή και θάλασσα»—όχι. Άπό τή γυναίκεια φύση—τή σκοτεινή και τήν άπ'ατη—τότε λιγότερο ή Στελιανή και πότερο ή Μάντα) δε δείχνουν παρά όδόν, τ'ε φαίνεται μες στή θηλυκότητά τούς, βαθύ Μά ένα βάθος φωτεινό σαν τ'ά μάτια τούς, κρεμαστό σαν ίσα κι' άκίνητη άχτίδα. Οι έρωτές τούς, τ'ά λυτέρτια τούς, φυσιολογικά και άντοόπινα, δέν έχουν τίποτα άπό τόν άταξισμό τού γυναικείου, άπό έτεύτο τόν άνισο τού νεοστροφισμού τών καιρών. (Κάποια καμωματάκια τών έρωτευμένων αυτών, πού θέλουν να τής κάμουν άλλού «φυντάς» κι' άλλού πώ; γυριώδικαι, άπομένουν κατούσιζ άδικαίωτα και συναπώ; περιττά)

Άλλ' αν στούς θηλυκού ήρωές της, η Καλλιγιάννη σταθήκε «χριστιανή και όρθόδοξη» (πράγμα πού...περί όρέξεως ούδεις λόγος) τόν πρώτον ήρωά τής, τόν Παύλο, τόν έδωσε χωρι: άμαρτίας και σκάνταλα, ιδανικών, σεεδόν φεύγικο. Περισσότερο άπό κάθε άλλο, αυτός, είναι με: σ' αυτό τόν βιβλίο τύπος «μυθιστορηματικός» με τήν άσκημη—τήν έξωκαλλιτεχνική—σημασία τού όρου. Στά έργα, στα λόγια τού, είναι, όλα αρριόρι και ψεύτικα, όλα «κατασκευασμένα» μ' εύγένεια, (ένα είδος: σήμεια φάγαμε...μελανοδοχέα τηγανιτά) κι' είναι λές έτσι σαν παραγεγυμένο; επίτηδες σε κίνα...ειδικόν έργοστάσιο! Γενικότερα ό Παύλος ύστερεϊ πολύ άπ' τούς άλλους σε άρενωπή ρυλετικότητα, σε συνέπεια καλλιτεχνική κι' όμορριά. Γενικά τόν βιβλίο, λείπεται σε συνθετική άρμοδεσία.

Κατά τ'ά άλλα έχει κι' ένα σοβαρότατο έλάττωμα—σότη τούτη τή μοναδικήν άρετή τού: Τόν κλο-

γραμμένο του σύνολο. Άντις δὲ ἄλλο, θὰ μεταφέρω καταλέξει ἐδῶ, ὅτι εἶχα πεῖ— τελειώνοντας—γιὰ τὸν «Βελουδένιο Κοῦκο» τοῦ Πιερίδη τοῦ Γιάννη. Ἀνταποκρίνονται καὶ στὴν περίπτωση τῆς: «Ἰστρολόγος» τέλεια: «... Ἀμεμπη στὶς φραστικὲς τῆς περιόδους, ἀκέρηα στὰ περιγραφικὰ ὄριά τῆς, καλογραμμένη, μεστή, ἀφεγάδιαστη, δὲν τῆ θερμαίνει ἀντάμα καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκείνη συγκίνηση πού—ἄ— μὴ φαίνεται—φωτίζει σὰν κίρκος ἥλιος κρυμένος. Στέκεται ἐκεῖ μὲς στὴν κλοροτσιὰ τῆς ἀτάραχη. σχεδὸν βέβαιη γιὰ τὴ σεμνοπρεπῆ ἀρετὴ τῆς. Καὶ μοιάζει... τιμητικῶς ἀμερόληπτη. Αὐτὸ βέβαια δὲν εἶναι ἐλάττωμα. Μὰ ὅταν δὲν ὑπάρχουν μεγάλα καὶ πολλὰ προτερήματα, ὥστε νὰ μὴν προσέχονται τ' ἄλλα, ἕνα ἐλαττωματικὰ μικρὸ (ἀκριβῶς ὅπως μὴ μικρὴ ἀλαρτία μας) λάμπει πολλὲς φορές πῶς πολὺ ἀπὸ τὴν τυπικὴ ἀρετὴ μας. Μπρὸς σ' αὐτὴν—τὴν τυπικὴ ἀρετὴ—ἀντιπαρερχόμαστε ἤτυχοι. μὰ μπρὸς σ' ἕνα ἀμάρτη μὰ μὰς πηράμερο, στεκόμαστε σκερτικοὶ κι' ἐλκυσμένοι...»

Θῶμος Ξαφᾶς

Γύρω ἀπὸ «ΤΑ ΤΟΠΙΑ ΜΕ ΞΗΜΕΣΟ ΦΩΤΙΣΜΟ»

Φίλτατε κ. Δευθεντή,

Στὸ φύλλο τοῦ Ἰούνη τοῦ ἀγαπητοῦ μου περιοδικοῦ σας, διάβασα τὴν κριτικὴ τοῦ Θῶμου Ξαφᾶ γιὰ τὴν τρίτη ποιητικὴ συλλογὴ μου «Τοπία με ξήμεσο φωτισμό».

Γιὰ μερικὰ—ὀρισμένα—σημεῖα τῆς μᾶλλον ἐκτενοῦς κριτικῆς, ἀπόρησα. Καὶ γι' αὐτὸ τὰ ξαναδιάβασα Κι' ἐπειδὴ οἱ ἀπορίες μου δὲ διαλύονταν—οὔτε καὶ τώρα πού γράφω—ἀποφάσισα, ἂν καὶ ἀποφεύγω, ὅσο γίνεται, τοὺς λεγόμενους φιλολογικοὺς κανόνες καὶ τὶς κάθε εἴδους σχετικὲς διαμάχες, νὰ γράψω καὶ νὰ ρωτήσω τὸ φίλο μου Θῶμο Ξαφᾶ—πού δὲν εἶναι ἄλλος, καθὼς εἶναι γνωστὸ, ἀπὸ τὸν ἰδιότυπον θανασιῶν ἐκεῖνο Σκαρίμπα—καὶ νὰ τὸν παρωιάσω, ἂν δὲ τὸ βροῖσαι περιστὶ καὶ ἀναξιόλογο, νὰ μοῦ διαλύσει τὶς ἀπορίες τοῦτες, ἀπαντώντας μου καθαρὰ καὶ ξάστερα.

Πρῶτα—πρῶτα, ὅμως, θὰ τὸν εὐχαριστήσω εὐλικρινὰ κι' ὀλόφωνα, γιατί μου ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ καταπιεσθῆ με τοὺς στίχους μου, ἂν καὶ τὸ κριτικὸ του ἐκεῖνο σημεῖωμα δὲν εἶναι οὔτε ἐνθουσιώδες, οὔτε κἀν κι' εὐνοϊκὸ. Ἀδιάφορο. Ἀφοῦ δὲ μὲ ἀγνόησε καὶ δὲν ἀδιαφόρησε—θᾶνατος—στὸς θανάτους ἢ ἀδιαφορία—τὸ ξαναλέω, μούκανε τιμὴ καὶ τὸν εὐχαριστῶ καὶ πάλι. Κι' ἄς μὴ νομίσει πῶς ἀπὸ τὴ στιγμή πού διάβασα τὴν κριτικὴ του ἔπαυα νὰ τὸν ἐκτιμῶ. Ἀπεναντίας, τὸν ἐκτιμῶ καὶ τὸν θαυμάζω. Ἄν καὶ δὲ θάνανε τίποτα κι' ἂν εἴμαι ἐγὼ νὰ τὸν ἐκτιμῶ. Αὐτὸ τὸ λέω, γιὰ νὰ ἰδεῖ πῶς ἐγὼ δὲν εἶμαι οὔτε ἀπ' τοὺς ἐμπαθεῖς, ἀλλ' οὔτε κι' ἀπὸ κείνους πού ρυθμίζουν τὰ αἰσθηματὰ τους, ἀνάλογα μὲ τὰ συμπεριφορὰ τους ἢ σύμφωνα μὲ τὰ αἰσθηματὰ τῶν ἄλλων.

Μούκαμε, λοιπόν, ἐντύπωση, πῶς σὲ μὴ κριτικὴ γιὰ στίχους—πού πρέπει νὰναι καθαρὰ καὶ ἀποκλειστικὰ κριτικὴ—μπερδεύει προσωπικὰ ἐλαττώματα τοῦ κρινόμενου ποιητῆ, καὶ τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, ἐλαττώματα ἀνύπαρχτα ἢ ἀνοφαντικὰ διαδομένα—θὰ ἐπιβάλλονταν, βέβαια, κά-

πιος ἔλεγχος στὶς πληροφορίες του ἂν θάθελε νὰναι ταχτοποιημένος πρὶν ἀπ' ὅλα μὲ τὸν ἑαυτοῦ—πού κάνει σχεδὸν τὸ ἴδιο.

Ἄλλ' ἄς ἔρθω στὰ πράματα: Γράφει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα: «Ὁ Κοκόροβιτς δὲν ἦταν διόλου γιὰ πέταμα ὥστε νὰ κάνει παρέα ἀνθρώπους χαμένους γιὰ τὴν τέχνη ἀνεπίστροφα καὶ γι' αὐτὸ παρωδίτες τῆς, διανοητὲς τῆς κι' ὄχι τῆς. Μὰ ὁ ποιητὴς δὲν τοὺς ἄφησε. Ἐξ ἐναντίας, ἔγινε «οἴμα κατατεθὲν» τους καὶ γλέντι μας, ἕνα εἶδος... γελοιοποιῶ μὲς τὴν τέχνη...πρόσωπο κι' αὐτὸς κωμωδίας στὰ γράμματα...».

Ἄπ' ὅσους συναναστρέφουμε, ἔξρω ποιὸ εἶναι οἱ «χαμένοι». Πρέπει, ὅμως, νὰ κάνει παρέα κανεὶς καὶ μὲ τοὺς «χαμένους». Δὲν εἶναι βολετὸ νὰ κάνεις παντοῦ καὶ πάντα παρέα μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς μονάχα, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς ἀπλῶς κλητοὺς. Αὐτὸ εἶναι μοῖραῖο καὶ σχεδὸν ἀναπόφευκτο, ἰδίως στὸς πνευματικὸς ἀνθρώπους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἐγὼ τοῦλάχιστο, πιστεύω πῶς ἄλλο εἶναι τὸ ἔργο καὶ ἄλλο ἡ ἰδιωτικὴ τους ζωὴ, κατὰ κανόνα. Ὑστερα ἐγὼ, κάπως εἰδικότερα, διατηροῦσα κάποτε—1933-1935—φιλολογικὸ σάλονι στὴν Ἀθήνα μ' ἐργασία καὶ δρώση γνωστῆ, κἀνοντας αὐτὴ τὴν προσπάθεια πρὸ πάντων γιὰ τοὺς νέους, στὸ δῆλτο, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἦταν ἀδύνατο ν' ἀποφεύγω καὶ τὰ καὶ μερικὸς ἀπλῶς κλητοὺς. Αὐτὰ θὰ τὰ ἔφερει, ὑποθέτω, καλὰ ὁ ἀγαπητὸς μου Σκαρίμπα.

Γώρα, εἰ ἐννοεῖ λέγοντας πῶς ἔγινε «οἴμα κατατεθὲν» τῶν «χαμένων» ἐκείνων, γλέντι, εἶδος γελοιοποιῶ καὶ πρόσωπο κωμωδίας στὰ γράμματα;

Εἶναι γνωστὸ—καὶ τὸ καυχίεμαι—πῶς δὲν εἶμαι κανένας ἀρριβιστής. Καὶ ὑπῆρξα πέρα γιὰ πέρα φιλολογικὰ ἐντιμος καὶ λευκός. Καὶ ποιητὴς καὶ στοὺς στίχους μου καὶ, κατὰ προσέτασιν ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία ψυχουσύνθεση, καὶ χειραγχεῖρα καὶ στὴ ζωὴ μου. Λοιπόν, τί σημαίνουν τάχα ὅλ' αὐτὰ; Ὁ φίλος μου ὁ Σκαρίμπα, πού δὲν εἶναι οὔτε ἐπιπόλαιος, οὔτε ῥηχός—ἔτσι τοῦλάχιστο τὸν ἔξρω ἐγὼ—θάῤρηπε νὰ καταλάβει πῶς ἐκδέχεται—ἐμένα ὄχι—τὸν ἑαυτοῦ, γράφοντας ἀβασάνιστα γιὰ πράματα ἀνεξαρτίβωτα καὶ ἀνεξέλεγκτα ἀπὸ τὸν ἴδιο, πού σίγουρα ὀφείλονται στὴν καλὴ διάθεση μερικῶν ἀσπόνδων φίλων δικῶν μου, μὰ καὶ δικῶν του, ἀφοῦ τοῦ ὑπέβαλαν νὰ ἐκφοιστῆ—κατηγορηματικὰ καὶ συμπερασματικὰ, μάλιστα—γιὰ πράματα ἀνυπόστατα...

Χολαργός 1936)44

Φιλικότατα

Κωστῆς Κοκόροβιτς

ΚΑΙ Η ΑΠΑΝΤΗΣΙ

Ὁ καλός μου φίλος κ. Κοκόροβιτς μοῦ παραπονεῖται πικρά. Ὅχι χωρὶς ἐντονο αἰσθημα λύπης, ἀντιλαμβάνομαι κι' ἐγὼ ὅτι ἂν καὶ τὸ μπόραγα, δὲν ἄφησα νάχε «παρέλθει ἀπ' ἐμοῦ καὶ τὸ δικό του ποτήριον» δηλαδὴ νάχω περάσει «ἐν σι γ ἦ» μπρὸς κι' ἀπὸ τὸ νέο βιβλίο του: τὸ «Τοπία με ξήμεσο φωτισμό». Ἔτσι... ἡ σύμβασή μας—ἡ νοερὴ καὶ δουβῆ—θὰ μᾶς ἔδινε καὶ τῶν δυὸ τὴν εὐχέρεια: αὐτοῦ μὲν νὰ τραβάει καὶ νὰ τραβάει στὸ χαμὸ του, ἐμένα δὲ νὰ κάθομαι βέβαιος κι' ἤσυχο: γιὰ τὸ πέσιμό του στὴ λούμπα. Τώρα ἔτσι, μοιάζω ἴδιος κι' ἀντίσκατος μ' ἕνα ἄλλον μου φίλο... τὸν Ἀντώνη Σουρού-

πη!(1) Αὐτὸς καθόντας καὶ χάσκοντας—σὰν καὶ μένα—στὶς πόρτες, εἶδε μιὰ γυναῖκα νὰ γεμίζει ἕνα ποτήρι νερὸ κι' εὐθὺς νὰ πιάνει τὸ ποτήρι αὐτὸ μὲ τὸ χέρι τῆς. Σκέφτηκε ἀμέσως πῶς θὰ τὸ φέρει στὸ στόμα τῆς. Καὶ τὸντι: Τόρρερε κατευθεῖαν στὰ χεῖλη. «Ἄχ θὰ τὸ πιεῖ» φωνάζει τότε—τὰ χέρια του κρούοντας—σίγουρος πῶς θὰ τὸ πιεῖ τὸ νεράκι. Καὶ τόπιε! Ὅπως τόλεγε ἔγινε! Χά!.

Μὰ ἐμένα ἐδῶ, μόνον ἡ ἀγάπη κι' ἡ ἐκτίμησή, πού ποτὲ δὲ μ' ἀπόλειψε γιὰ τὸν ποιητὴ καὶ τὸν ἄνθρωπο, μ' ἔκαμε γιὰ μιὰ στιγμή ν' ὀφωιάξω: «Μὴ... Πρόσεχε. Θὰ χαθεῖς φίλε μου... Στάσου...»

Καὶ τὸν κ. Κ. δὲν τὸν ἔχω διόλου γιὰ χάσιμο. Γιατί δὲν εἶναι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς χαζοὺς στιχοπλόκους ἢ τοὺς «ἐκνευρισμένους» ἐκείνους πού κόβουν τὴν οὐρὰ τῶν σκυλιῶν τους γιὰ νὰ γίνεται λόγος γιὰ δαύτους. Ὁ Κοκόροβιτς «ἀπήχθη» ἀπ' αὐτοὺς. Καθὼ, μὲ τὴ Διονυσιακὴ συνοδεία τους—φαιδοὶ κοκορομάχοι τῆς τέχνης—τραβᾶν στεφανομένοι τὰ βλήττα τους, τὸν ἄρπαξαν μὲς στὸν ἀραμπάτους κι' αὐτὸν καὶ τὸν πᾶνε ἐν θρήμβω. Τὶ ὀφελεῖ, ἂν κλωσοπηδόνται στὰ χέρια τους προσπαθεῖ—κι' αὐτὸς—στὰ γέλια σκαστός—νὰ τοὺς φύγει; Ἡ «ἑορτὴ» τραβάει πάντα σ' ἕνα ζενιθ ἀποθέωσης..

Ἔτσι κοντεύει νὰ τὸν χάσει ὀλότελα ἡ τέχνη.

Ἐντιμος! λευκός! χαρακτήρα! Ποιὸς λοιπόν εἶπε ἀλλοιῶς; Προσωπικὰ ἐλαττώματα! Συκοφαντικὲς διαδόσεις; Πρὸς Θεοῦ, ὁ ἀγαπητὸς μου Κοκόροβιτς ἀδικεῖται μονάχος του νὰ τὰ λέει ἔτσι αὐτὰ. Νὰ κάνει τέτοια ἀπίστευτη σύγκληση μεταξύ ἐκείνων πού γράφω (πάντα μὲς στὴν καλότατη πίστη μου καὶ πάντα μὲς στὰ ὄρια τῆς γύρω ἀπ' τὴν τέχνη ἀντίληψη.) μ' ἐκεῖνα... πού δὲν ἔγραψα καὶ πού δὲν εἶμαι ἰκανός γιὰ νὰ γράφω.

Μὲ τὸ νὰ τὸν ἀπασχολοῦν οἱ παρέες τους, νὰ πιστεύει στὴν πλήξη τους, νὰ θαυμάζει τὴν ἀεργία τους, νὰ χειροκροτᾶει τὶς «σχολές» του, ἀπομακρύνθηκε χωρὶς νὰ τὸ νοιώσει ἀπ' τὴν τέχνη, ἀπ' τὴν τέχνη πού εἶναι σὰν μιὰ ἐρωμένη μ' ἀτάραχο βλέμμα στοχαστικὸ καὶ γαλήνιο. Μοιάζει σὰν τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶ πού ὄχι βεντάγια καὶ μυρουδιές τοῦ Κοτῦ, παρὰ βαρεῖα ἔχει ντυθεῖ πανοπλία.

Καὶ ἀπὸ μόνον τὸ ὕψος αὐτὸ, θεώρησα τοῦ φίλου μου τὴν ποιητικὴ ἐργασία. Ἄν τόκαμα κατὰ τὸν ἄχαρη τρόπο μου (πού τόσο ἡ..θωρώνη Στάφ δὲν τὸν θέλει) ἄς ὀφεται ἡ πληθειά μου χώνεψη καὶ τὸ Φιλισταῖο μου αἶμα.. Τὰ ἄλλα (τὰ τάχα προσωπικὰ κλπ) δὲν ἔχουν καμμιά δουλειὰ ἐδωχάμου. Ἐχοντας τόσες ἐλλειψες καὶ ἐλαττώματα ὁ ἴδιος, τὸν κ. Κοκόροβιτς

(1) Βλέπε: «Σόλο τοῦ Φίγκαρω» μυθιστόρημα Γιάννη Σκαρίμπα.

οὔτε δικνοήθηκα νὰ τὸν κρίνω σὰν ἄνθρωπο. Μὰ κι' ἂν τόκαμα, θάχα πολλὰ νὰ τοῦ ζήλευα. Τὸν ποιητὴ μόνον ἔκρινα, τὸν ποιητὴ πού μολταῦτα δὲ μούλειψε ἡ ἐκτίμησή μου σ' αὐτόν.

Θῶμος Ξαφᾶς

Καινούργια βιβλία

Γάσου Ἀθανασιάδη: «Ταξίδι στὴ Μοναξιά»—Ἀθήνα 1944.

Πάνου Καρικοπούλου: «Τὸ Φινάλε»—μονόπραχτο κωμικὸ δράμα. Ἀθήνα 1944.

«Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά» 1943—1944: Διευθυντὴς Γ. Κανελλόπουλος.

Περιοδικὰ

«Μακεδονικὰ Γράμματα». Πήραμε τὸ τεῦχος Ἰουνίου τῶν «Μακεδονικῶν Γραμμάτων» μὲ συνεργασία τῶν κ. κ. Π. Ρέγκου, Π. Μηλιοπούλου, Βασ. Δεδούση, Γ. Τσιμιστῆ, Φ. Πρασίνη, Τ. Γκοσιπούλου, Α. Ποζιοπούλου, Μτ. Νίντα, Ἰω. Ζεροτήσι, Γ. Δέλιου, Στ. Βασιλειάδη, κούας Ἀσπασίας Σίδδη—Λουκάτου κ. α.

Τὸ τεῦχος περιέχει ἐπίσης ποίημα τοῦ Κᾶφλ Μπωτελαῖο, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν κ. Α. Ζαχαρόπουλο ὡς καὶ μετάφρασι τοῦ κ. Τ. Στοιγιαννάκη ἀπὸ τὶς σκόρπιες σκέψεις σὲ αἰσθητικὰ ζητήματα τοῦ Φρ. Σύλλεο.

«Νεανικὴ Φωνή». Μηνιαῖο περιοδικὸ Νέων. Τεῦχος Ἰουνίου 1944. Τὸ πολὺ καλὸ τοῦτο περιοδικὸ, (πού τὸ γράφουν καὶ τὸ διορθοῦν τὰ νεῖατα) ἀπὸ φύλλο σὲ φύλλο δὲ καὶ καλλιτερεῖται. Στὸ παρὰ πάνω τεῦχος συνεργάζονται: Σταύρος Βαβούρης, Ε. Κακναβάτος, Α. Παπαδίτσας, Σταύρος Ροδάνης, Κωστῆς Νεχαλιώτης, Λουκῆς Λάφας, Ἀλκη Ζέης, Κωστῆς Γαληνός, Ἀλέξης Σολωμός, Παν. Κωφάγωγος, Γιάννης Βηλαρός, Γιώργος Στάβρης, Ροξ. Μελλίτζ κ. α.

Γενικὰ ἡ «Ν. Φωνή» ἐξελίσσεται σ' ἕνα περιοδικὸ, πού μπορεῖ κανεὶς ἀδίσταχα νὰ συγχωρῆ τοὺς μοχθοῦντας γιὰ τὴν ἐκδοσὶ του νέου.

Ἡ γλυπτικὴ στὴν Εὐβοία

Ἐπειτα ἀπὸ χιλιάδες χρόνια, ἡ ὀραία γλυπτικὴ τέχνη φανερώεται στὴν Εὐβοία, ἀντιπροσωπευμένη ἀπὸ τὸν νεαρὸ διδασκὸν σπουδαστὴ τῆς Ἀνωτατῆς Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν κ. Ἀντῶνη Καραχάλιο, πού στὸ τελευταῖο διαγωνισμὸ τῆς Σχολῆς του διεκρίθη ἰδιαίτερα καὶ τοῦ ἀπενευήθη κὶ ἕταινος.

Ἄς ἐλπίσουμε πῶς ἡ Εὐβοία—καὶ πρὸ παντός ἡ Χαλκίδα, πούνε ἰδιαίτερη προσφιλὴ πατρίδα τοῦ νεαροῦ καλλιτέχνη—θ' ἀρχίσῃ γρήγορα νὰ διακοσμητῆ μὲ γλυπτὰ ἔργα.

Καλλιτεχνικὴ Κίνησης

Ὁ γνωστὸς καλλιτέχνης Δ. Βρεττάκος (Φ. Γιώφης) ἐτοιμάζει νὰ ἀνεβάσει γιὰ δευτέρη φορά ἀπὸ σκηνῆς «τὸ Γυῖο τοῦ Ἰσκιου»—Σπύρου Μελά.

Ἀπὸ τὶς δοκιμὲς μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς ἀναμένεται ἐξαιρετικὴ ἢ ἐπιτυχία τῆς παραστάσεως πού θάναι καὶ ἡ πρώτη σειρὰς πού θὰ ἐπακολουθήσουν ἄλλων, τῆ συμμετοχῆ νέων καὶ δίδων τῆς πόλεως μας.

ΚΡΙΣΕΙΣ · ΓΕΓΟΝΟΤΑ · ΣΧΟΛΙΑ

(συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος): ὠρολογίου ἀκριθείας γιὰ νὰ μὴ χάνουν ἀδίκᾳ τὴν ὥρα τους ὅταν ὁ ἥλιος κρυμμένος στὰ σύγνερα ἢ ἀρνιέται (ἢ δὲν θὰ μπορεῖ) νὰ σημειώνει τὴν πορεία του πάνω ἀπὸ τὰ κρεβάτια τους.

Ποιητὲς ποὺ τραγοῦδησαν τὴν Ἑλλάδα

Στὸ ἐρώτημα τοῦ περιοδικοῦ «Ραδιόφωνο»: «π ο ὗ β α δ ί ζ ο υ ν ο ἱ ν έ ο ι» ὁ φίλος ποιητῆς—ὁ καὶ πρόεδρος τῆς «Π. Ἐνώσεως Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν» κ. Γεώργιος Κελεπούρης, μέσα σὲ ἄλλα του τονίζει:— φύλλο 16 - 7 - 44—καὶ τοῦτο: «ποιητῆς, ποὺ τραγοῦδησαν τὴν Ἑλλάδα, τοὺς ἄγωνες, τοὺς καυμοῦ, τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν δόξα τῆς—ὅπως ὁ Σολωμός, ὁ Βυλλαιώριτης, ὁ Κάλβος, ὁ Παλαμᾶς κ. α.—δὲν θὰ πεθάνουν ποτέ»... «Ἄς δώσουν οἱ νέοι ἐλληνικό περιεχόμενο στὰ ἔργα τους καὶ νὰ εἶναι ὑπερβέβαιοι ὅτι—ὅσοι εἶναι ἀξιοί—ἢ ἀναγνωρισθοῦν. Ὁ λαὸς ξέρει νὰ ξεχωρίσῃ τοὺς ἀξιοὺς...»

Ἀλήθειες μεγάλες, ποὺ κανένας Ἕλληνας, ποὺ γράφει δὲν πρέπει νὰ μὴ τις ξέρι.

Ἐνα λόγιον «τότεμ»!

Ἄ...ἐκλεχτὸς λογοτέχνης κύριος Π. Χάρης, ποὺ τὰ δυὸ κατορθώματά του (ἢ κλωτσιὰ στὸν Ξενοπούλο κι' «ἡ τελευταία νύχτα τῆς γῆς») τὸν κάμνουν—ἀπ' τ' ἀνάποδα—ἐνδοξο, κυκλοφόρησε τώρα δυὸ νέα «ἔργα» του (1) («Μακρινὸς κόσμος» καὶ «Κρίσιμη ὥρα») χάρις στὰ ὁποῖα «ἐδραίωσε» πλέον τὴν—ἀνάστροφη—φήμη του. Ἔτσι ἡξάλλοιως εἶναι τώρα κι' αὐτὸς ἀναμεταξύ μας «μονὰς». Σ υ γ γ ρ α φ ε ὕ ς σοῦ λέει ἕνας ἄλλος! Ἄμ δά; Ὅχι—παίζουμε!

Ἡ διαφορά εἶναι ὅτι ὁ Χάρης (ἐννοώντας ὅπως οἱ κατασκευαστῆς Θεῶν..γιὰ ἀγρίους, ποὺ ξέροντας ἀπὸ τι εἶδους ὕλικὸ τοὺς φτιάχνουν οἱ ἴδιοι, δὲν πιστεύουν στὴ δόξα τους—τὴ θεωροῦν σὰν τοῦ βλάχου—(2) καὶ μόνο μπρὸς αὐτοὺς...κουτοὺς σοβαρεύονται καὶ τοὺς προσκυνοῦν ταπεινὰ) σταυροκοπιέται κι' αὐτὸς (3) μπρὸς στὰ «ἔργα» του γιὰ νὰ τὸν βλέπουν οἱ ἄλλοι. Ποιοί; Οἱ δικοὶ του ἀναγνώστες. Αὐτοὶ οἱ καυμένοι, ...εἰδωλοτάτρες τῶν ξόανων τῆς ἐρημότητος τοῦ Πάσχα, τρώνε πάλι τὰ ἱερὰ βλῆτα ποὺ χλόασε—Χάριτι θεία—ἡ Τριμούρη: ἡ Τελευταία νύχτα τῆς γῆς» ὁ «Μακρινὸς δρόμος καὶ «ἡ Κρίσιμη ὥρα». Οἱ ξύλινοι θεοὶ τῶν Νιάμ—Νιάμ, ἄ; εὐλογᾶν τις κορφές τους.

- (1) Καὶ τράβα κορδέλα: «Ρίχνω μιὰ ματιὰ στὸν κατάλογο τῶν ὑπὸ ἐκδοσὶν ἔργων του.» γράφει ἕνας κριτικὸς του.
- (2) Κατὰ τὴ γνωστὴ λαϊκὴ παροιμία: Ὁ βλάχος, ἄγιος κι' ἄν γενεῖ,....
- (3) Στὴ «Ν. Ἔστια» του κι' ἄλλα περιοδικὰ τῆς Ἀθήνας, θυμιατίζει τὰ ὁμοιώματά του ἀβαρῆστγηγᾶ ἢ βάνει ἄλλους—κριτικὸς παρτινέβελους—νὰ τὸν βοηθᾶν στὴ σούλειά.

Καὶ ὅμως.. καὶ ὅμως..

Ἡ ὁ «παπᾶς» χωρὶς τράπουλα

«..Μιὰ τέτοια τέχνη τῶν ἀποχρώσεων, τῶν λεπτῶν ψυχολογικῶν διακυμάνσεων, εἶναι ἴσως ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρει στοὺς «μακρινοὺς κόσμους» (1) εἶναι ἡ τέχνη ποὺ γυρεύει.»

Ἔως ἐδῶ πάει ὠραῖα. Δὲν ἀπομένει πιά παρὰ μιὰ δυὸ λέξεις ἀκόμα, ποὺ—ἄλοφάνερο—καὶ γιὰ νὰ ὀλοκληρώσει τὴν πρόθεσή του ὁ γράφων, πρέπει νὰ ναι περίπου αὐτὲς: τὴν πλήρωσή της σὰν τέτοιας ἢ ποὺ τὴν ξέρουμε μὲ τ ἀληθινὸν ὄνομά της; ἢ ποὺ μᾶς μεταφέρει ὑπέροχα στὶς καλλιτεχνικὲς σφαίρες τοῦ λόγου.

Ἔτσι δὲν εἶναι; 100 τίς 100.

Καὶ ὅμως.. καὶ ὅμως.. Οἱ στὸ κείμενο λέξεις ποὺ ἀκολουθοῦν κειὸ τοῦ ποῦ, ἐνῶ ὀλοκληρώνουν θαυμάσια τοῦ κριτικοῦ τὴν—κρυφὴ—πρόθεση (2) δὲν κόνουν διόλου ὀλοφάνερο τὸ πὼς ἐχάθη. ὁ παπᾶς. Γιατί τί λέξεις αὐτὲς εἶναι τοῦτες: «γυρεύει τὸ ἐλάχιστο, γιὰτὶ ἀκριβῶς ζοῦμε τὸ πάρα πολυ!» Ἀηλαδὴ γυρεύει νὰ μὴ εἶναι διόλου πιά τέχνη!

Καὶ ἡ ἡμίγρια χαρὰ τοῦ κρινόμενου εἶναι σὰν αὐτὴ τῶν παιδιῶν: «Ἐλα—θὰ σοῦ δώσω λάλά!»

- (1) Πρόκειται γιὰ μιὰ κριτικὴ τοῦ κ. Γ. Χαντζίνη στὴ «Ν. Ἔστια» γιὰ τὰ «ἔργα» τοῦ κ. Πέτρου Χάρη.
- (2) Νὰ τοῦ «τὴν σκάσει» μ' εὐγένεια!

Ἀλληλογραφία

Τὰ «Εὐβοϊκὰ Γράμματα» δὲν ἀπαντοῦν στοὺς συνεργάτες, συνδρομητῆς κι' ἀναγνώστες τῶν σὲ ἰδιαίτερη ἀλληλογραφία. Γιὰ τοῦτο παρακαλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ παρακολουθοῦν τὴν στήλη τῆς ἀλληλογραφίας.

Οἱ κ. κ. συνδρομητῆς τῶν Ἀθηνῶν, ἐπαρχιῶν κι' ὑπαίθρου Εὐβοίας, παρακαλοῦνται θερμὰ νὰ στέλνουν ἐγκαίρως κι' ἀπευθείας τίς συνδρομὲς τῶν πρὸς τὴν διεύθυνσι τοῦ περιοδικοῦ.

Κον Φ. Σμπόρον, Βόλον. Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ ὅλα. Τὸ κομμάτι σας δημοσιεύεται.

Κον Ἰω. Χαρχαῶν, ἐνταῦθα. Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ διὰ τὴν ἐκ 5,000,000 δραχ. αὐθόρμητον συνδρομὴ σας πρὸς τὰ «Εὐβοϊκὰ Γράμματα».

Κουρ Κουρ Π. Ἀθηναῖον καὶ Τάχην Κωνσταντινίδην, Ἀθήνας. Πῆραμε τὰ γράμματά σας καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ ὅλα. **Δαν Ἐλ. Γκρ.** Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴ θύμησι ὅπως βλέπετε δημοσιεύεται ὁ «Καῦμός» σας. **Κον Φ. Δελ.**, Ἀθήνας. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σας καὶ τὸ καινούργιο ἄρθρο σας ποὺ θὰ μῆ στὸ ἐπόμενο. **κ. Γ. Φ.** Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν κριτικὴ σας. Θὰ κλέψουμε λίγο χῶρο τοῦ ταχτικοῦ κριτικοῦ μας καὶ θὰ τὴν περάσουμε. **Κον Χρ. Δ. Καφτάνη.** Δὲν σᾶς λησμονήσαμε. Στὸ προσεχὲς θὰ μῆ ἕνα δικό σας.

—Ἐδῶ ἀναγγέλλονται οἱ συνδρομὲς, ποὺ πέρνουμε ταχ) κῶς ἢ ἄλλοιως πὼς, κι' ὄχι ἐκεῖνες, ποὺ εἰσπράττονται διὰ τοῦ εἰσπράκτορος τῶν «Εὐβοϊκῶν Γραμμάτων» βάσει ἀποδείξεών μας.

Χαλκίδος: **Ι. Χαρχαῶς** δρ. 5,000,000, **Γ. Α. Ζευγολάτης** (Μότικα) 1,000,000. **Δημ. Δηλάρης** 1,000,000. **Καλλ. Μουστάκας**, 1,000,000. **Ν. Παπαγεωργόπουλος**, 500,000. **Ἄντ. Λογοθέτης**, 300,000. **Κ. Ι. Ρουσσός**, 500,000. **Κ. Τσιακχτάρας**, 500,000. **Ἐλευθ. Γκριτζᾶ**, 600,000.

Ἐπαρχιῶν: **Α. Ραφτόπουλος, Φ. Σμπόρος** (Βόλος) ἀνά 300,000.